

**การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู
โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8**

**GOOD GOVERNANCE OF SCHOOL ADMINISTRATOR AND JOB SATISFACTION OF TEACHER
UNDER JURISDICTION OF SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 8**

ปิยะพงษ์ โพธิ์มี¹

สำเริง อ่อนสัมพันธุ์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 2) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 กลุ่มตัวอย่างเป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จำนวน 48 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 6 คน รวม 288 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก
2. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก
3. การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Abstract

The purpose of this research were to know 1) the good governance of school administrators in secondary educational service area office 8, 2) the job satisfaction of teachers in secondary educational service area office 8 and 3) the relationship between good governance of administrator and job satisfaction of teachers in secondary educational service area office 8. The samples were 48 schools in secondary educational service area office 8. The respondents were school administrators and teachers with the total of 228 respondents. The instrument for collecting the data was a questionnaire about good governance administration based on the prime minister's office concept and for the job satisfaction. The statistical used were frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's product moment correlation coefficient.

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

The findings were as follows :

1. The good governance of school administrator in secondary educational service area office 8 as overall was rated at high level. Where as each aspects was rated at high level.
2. The job satisfaction of teacher in secondary educational service area office 8 in overall and each aspect were rated in high level.
3. The good governance of school administrators and job satisfaction of teacher was significantly relationship at .01 level.

บทนำ

ประเทศไทยมีวิกฤตทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 และส่งผลกระทบมาอย่างต่อเนื่องในทุกภาคส่วนของสังคม สาเหตุสำคัญประการหนึ่งเกิดจากความอ่อนแอ ความบกพร่อง และไม่มีประสิทธิภาพของกลไกในการบริหารจัดการทั้งในระดับชาติ ระดับองค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมไปถึงการทุจริต และผิดจริยธรรมในอาชีพ เมื่อย้อนวิเคราะห์ไปถึงการที่ประเทศต้องประสบปัญหาดังกล่าว สาเหตุสำคัญประการหนึ่ง คือ การไม่มีกลไกในการบริหารจัดการที่ดีพอ สืบเนื่องมาจากการที่สังคมไทยยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการประเทศชาติให้เหมาะสม ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ กลไกของระบบราชการเสื่อมโทรม ล้าหลัง การบริหารจัดการและการตัดสินใจขาดความโปร่งใส บริสุทธจริยธรรม ประชาชนเองก็ขาดข้อมูลข่าวสาร และขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์บ้านเมือง จึงไม่มีโอกาสและไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รวมทั้งความถดถอย อ่อนแอของนักวิชาการที่เคยมีบทบาทสำคัญในการจัดการบ้านเมืองในระบบราชการ ในภาวะที่กลไกการบริหารจัดการในประเทศอ่อนแอ และประเทศชาติต้องเผชิญกับวิกฤติดังกล่าว การที่จะกู้วิกฤติและนำประเทศกลับมาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน มีเสถียรภาพทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง คนในสังคมจำเป็นต้องหันมาร่วมกันกำหนดแนวทางเพื่อบูรณะและสร้างกลไกการบริหารจัดการประเทศให้ดีขึ้น คือการสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในสังคมไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลดังกล่าว จึงได้มีนโยบายเสริมสร้างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในหน่วยงานทุกระดับ โดยมีวัตถุประสงค์ให้บุคลากรในทุกระดับ เกิดความรู้ ความเข้าใจ ตระหนัก และปรับปรุงระบบบริหารงานของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับการปฏิรูประบบราชการและการปฏิรูปการศึกษาในระดับสถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง ผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นตัวจักรที่สำคัญในการบริหารจัดการ เป็นผู้มีความสำคัญต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของ

สถานศึกษา เป็นบุคลากรหลักที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา โดยเป็นผู้ดำเนินการอำนวยความสะดวกและประสานการจัดการทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ในการนี้ผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการบริหารให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง บริหารงานด้วยความซื่อสัตย์ โปร่งใส เป็นธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี อันจะส่งผลให้ได้รับความศรัทธา เชื่อถือจากครู นักเรียน ผู้ปกครอง และคนในชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีสมรรถภาพหรือศักยภาพทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม ความสามารถในการบริหารจัดการ และความรู้ความเข้าใจแนวทางการบริหารงานและการจัดการศึกษา สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา นั้น มีภาระหน้าที่ที่จะต้องบริหารงานในโรงเรียน 4 งานหลัก คือ 1) งานบริหารวิชาการ 2) งานบริหารบุคลากร 3) งานบริหารงบประมาณ และ 4) งานบริหารทั่วไป ซึ่งการดำเนินงานตามความรับผิดชอบในหน้าที่จะได้ผลตามเป้าหมายอย่างสูงสุดก็ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร การปฏิบัติงานของโรงเรียนจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับการใช้หลักการบริหารที่เหมาะสมของผู้บริหาร พฤติกรรมการบริหารที่เหมาะสมของผู้บริหารจะสร้างทัศนคติที่ดีต่อการทำงานของครู จะเป็นแรงผลักดันให้ครูทำงานด้วยความกระตือรือร้นและสนใจ หรือมีความพึงพอใจในการทำงาน ทำให้ภารกิจของโรงเรียนบรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด จากสภาพการบริหารการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันพบว่า มีสถานศึกษาที่จัดการศึกษาได้มาตรฐาน ในการจัดการศึกษาตามหลักการในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ประมาณ 1 ใน 3 ส่วนอีกประมาณ 2 ใน 3 ไม่ได้มาตรฐาน สำหรับในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตที่ 8 ปรากฏว่า ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนจากการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสอง ยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ และจากรายงานของกลุ่มวินัยและนิติกร สำนักงานคณะกรรมการ

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีพฤติกรรมในการบริหารที่ไม่เหมาะสม ไม่ถูกต้องตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู จนกระทั่งถึงผิวนัยของข้าราชการครูจำนวนไม่น้อย และถ้าพิจารณาจากการที่ข้าราชการครูขอเข้าโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด (Early Retired) ซึ่งอาจจะด้วยเหตุผลต่าง ๆ ทั้งปัญหาสุขภาพไม่แข็งแรง ออกไปประกอบอาชีพอื่น รวมทั้งไม่พึงพอใจกับสภาพการทำงานในองค์กรที่ทำอยู่หรือสภาพการบริหารของผู้บริหารองค์กร มีจำนวน 12,032 ราย คิดเป็น 3.34 จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาระบบบริหารจัดการในโรงเรียนมัธยมศึกษา และจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยยึดหลักธรรมาภิบาล ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ได้กล่าวถึงหลักธรรมาภิบาลว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ประการ คือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า

สำหรับการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูได้ศึกษาตามแนวความคิดทฤษฎีสองปัจจัยของ

เฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg) และได้นำมาปรับให้ง่ายต่อการเข้าใจและกระชับขึ้น ดังนี้ 1) ความสำเร็จของงาน 2) การได้รับการยอมรับนับถือ 3) ลักษณะของงาน 4) ความรับผิดชอบ 5) ความก้าวหน้าในงาน 6) นโยบายการบริหาร 7) ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และ 8) ความมั่นคงในงาน

ขั้นตอนการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางและรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย ซึ่งเป็นการศึกษาเอกสารตำรา ข้อมูล สถิติ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ ปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อจัดทำโครงการและเสนอข้อคิดเห็นของโครงการวิจัย

ขั้นที่ 2 การดำเนินการวิจัย เป็นการสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูล ปรับปรุงเครื่องมือให้มีคุณภาพ นำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนที่นำเสนอรายงานผลการวิจัยต่อกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข แล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับเพื่อดำเนินการขอสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนแก้ไข ปรับปรุงตามที่คณะกรรมการแนะนำ แล้วจัดส่งรายงานฉบับสมบูรณ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอจบการศึกษาตามหลักสูตร

ประชากร

ประชากรสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ประกอบด้วย 2 จังหวัด คือ ราชบุรีและกาญจนบุรี จำนวน 55 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้ได้มาซึ่งตัวอย่างที่เหมาะสมเป็นตัวแทนที่ดี และมีความเชื่อถือได้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) จากตารางขนาดตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) จากประชากรจำนวน 55 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง 48 โรงเรียน โดยแยกเป็นโรงเรียนในจังหวัดกาญจนบุรี 25 โรงเรียน จังหวัดราชบุรี 23 โรงเรียน แล้วดำเนินการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก เพื่อกำหนดโรงเรียนที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่าง กำหนดผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 6 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร

สถานศึกษา จำนวน 3 คน ครูผู้สอน 3 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 288 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงานเป็นแบบสอบถามกำหนดตัวเลือกไว้ให้เลือก (forces choice)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมาจากแบบสอบถามของสามารถ อินตามูล (2548)

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ตามแนวคิดของเฮิร์ซเบอร์ก (Herzberg)

แบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการตามขั้นตอน คือ ทำหนังสือถึงบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอให้ออกหนังสือถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากโรงเรียนมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 แล้วนำหนังสือที่บัณฑิตวิทยาลัยออกให้ไปส่งให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 (ราชบุรี-กาญจนบุรี) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามและเก็บคืนด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล ใช้ค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) (1970)

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 (ราชบุรี-กาญจนบุรี) โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 288 คน ซึ่งเป็นผู้บริหาร จำนวน 144 คนและครู จำนวน 144 คน พบว่า เพศหญิงมากที่สุด จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 58.33 มีอายุ 30-40 ปี มากที่สุดจำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 29.86 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 56.60 ดำรงตำแหน่งครูมากที่สุด จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 30 ปี มากที่สุด จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 30.90

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = .45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ หลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = .48) หลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = .55) หลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = .47) หลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = .51) หลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = .50) และหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = .48)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .39) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านความมั่นคงในงาน ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = .54) ด้านความสำเร็จของงาน ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = .47) ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .46) ด้านลักษณะงาน ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = .48) ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = .44) ด้านความก้าวหน้าในงาน ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = .57) ด้านนโยบายการบริหาร ($\bar{X} = 4.09$), S.D. = .54) และด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = .52) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรด้านความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยม (X_{tot}) กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 (Y_{tot}) ในภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .432 โดยที่สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรรายด้านมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง .111 ถึง .828

การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยได้นำไปสู่การอภิปรายผลดังนี้

1. ผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้จะเป็นเพราะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ของสังคมใหม่ ในการพยายามสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) โดยภาครัฐมีการบริหารการปกครองที่โปร่งใส ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ซึ่งได้กำหนดให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการต้องถือปฏิบัติและรายงานผลการปฏิบัติต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา จึงทำให้ผู้บริหารจำเป็นต้องยึดหลักธรรมาภิบาลมาเป็นหลักในการบริหารจัดการและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าเป็นหลักการบริหารจัดการที่ดี นอกจากนี้

นั้นผู้บริหารซึ่งถือว่าเป็นบุคคลหลักที่สำคัญของสถานศึกษาในการที่จะต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีที่จะนำสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวรรณทองคำ ที่พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมากเกือบทุกด้าน ยกเว้นหลักความ โปร่งใสอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ก็พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 8 บริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีการใช้หลักนิติธรรมมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการปฏิบัติงานต่าง ๆ ต้องถือปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย การปฏิบัติงานในโรงเรียนมีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่จะต้องยึดถือปฏิบัติตามมา และหากดำเนินการผิดระเบียบ กฎหมาย ก็จะต้องถูกดำเนินการทางวินัย ผู้บริหารจึงต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับ รัตนะ พวงแก้ว (2551) ที่พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผลจากที่ผู้บริหาร โรงเรียนได้บริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในระดับมากดังกล่าว ซึ่งการที่องค์กรให้ความสำคัญกับบุคลากรในองค์กรทั้งในเรื่องความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน นโยบายการบริหาร ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ความมั่นคงในงาน ทำให้ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมาก ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์พันธ์ วันดีเรืองไพศาล (2551) ที่พบว่า ความพึงพอใจของบุคลากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า การบริหารโดยใช้หลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู อย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนได้มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาเป็นเครื่องมือในการบริหารงานมากขึ้น มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารไปในทางที่เหมาะสมขึ้น จึงทำให้ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูทั้งในภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูงกับสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับพงษ์พันธ์ วันดีเรื่องไพศาล (2551) ที่วิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจของบุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมาก

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากการศึกษา พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นอย่างดี แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดควรมีการพัฒนาผู้บริหารให้มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในเรื่องนี้ โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายรวมทั้งชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการดำเนินการต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การวางแผน การกำหนดนโยบาย การวางแผนพัฒนา การดำเนินการพัฒนาตามแผน และการประเมินผลการดำเนินการ รวมทั้งมีการควบคุม กำกับ ติดตาม การดำเนินการเพื่อให้มีการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยให้สถานศึกษาวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ทั้งการจัดสรร จัดหา การใช้ การควบคุม ดูแล บำรุงรักษา ซ่อมแซมให้มีประสิทธิภาพ ประหยัด คุ่มค่า และด้วยความร่วมมือของทุกฝ่าย ทั้งบุคลากรในโรงเรียน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน และชุมชน

2. จากการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการได้รับการยอมรับนับถือ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดควรสร้างความตระหนักในเรื่องนี้แก่ผู้บริหารสถาน

ศึกษาที่จะต้องให้ความสำคัญ ยอมรับในความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเพื่อนร่วมงาน ชื่นชม และยกย่อง ชมเชยในผลงานของเพื่อนร่วมงานที่ประสบความสำเร็จ เป็นแบบอย่างได้ รวมทั้งส่งเสริมให้ครูคนอื่น ๆ ปฏิบัติกับเพื่อนร่วมงานในแนวทางดังกล่าวนี้ด้วย

3. จากการศึกษา พบว่า การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวก หรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะคล้อยตามกัน ซึ่งแสดงว่าผู้บริหารใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารมากเท่าใด ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูก็จะมีระดับมากขึ้นในลักษณะคล้อยตามกัน ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอื่น

2. ควรศึกษาปัจจัยเสริมสร้างการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

บรรณานุกรม

- จตุมงคล โสณกุล. “ธรรมนูญภาคราชการ.” วัฏจักร, 6 พฤษภาคม 2541, 1-2.
- ธีระ รุณเจริญ. การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง, 2546.
- พงษ์พันธ์ วันดีเรื่องไพศาล. “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจของบุคลากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศิลปากร, 2551.

รัตนะ พวงแก้ว. “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลัก
ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความ
พึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏ กาญจนบุรี, 2551.

สามารถ อินตามูล. “การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของ
ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษา เชียงใหม่ เขต 5.” วิทยานิพนธ์ ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548.

สุวรรณ ทองคำ. “สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัด สำนักงานการประถม
ศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุ
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2545.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. การสร้างระบบ
บริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542
(นนทบุรี : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการ
พลเรือน, 2544), 46-47.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์กรมหาชน). บทสรุปสำหรับผู้บริหารผลสะท้อน
จากการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก (พ.ศ.
2544-2548). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐาน
และประเมินคุณภาพการศึกษา, 2549.

Frederick Herzberg. **Two-Factor Theory**. [Online], accessed
16 September 2010. Available from
: http://en.wikipedia.org/wiki/Two-factor_theory

Good. Carter V. **Dictionary of Education**. New York :
McGraw – hill, 1973.

John W. Best. **Research in Education**. New Jersey : Prentice
Hall ince, 1970.

